

М.О. ЗМІЄНКО, асист., асп. НТУУ “КПІ”, Київ

М.О. ЗЕЛЕНСЬКА, асист., асп. НТУУ “КПІ”, Київ

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА

В роботі досліджено сутність інвестиційного потенціалу підприємства, також визначено його роль в системі економічного потенціалу підприємства. Проаналізовано та визначено взаємозв'язок фінансового та інвестиційного потенціалів підприємства. Запропоновано механізм здійснення інвестиційної діяльності з урахуванням інвестиційного потенціалу підприємства.

In work the urgency of research of essence of investment potential is proved, the role of such potential in system of economic potential of the enterprise also is defined. Interdependence of financial and investment potential of the enterprise Are analysed and defined. On the basis of the received data the mechanism of realization of investment activity taking into account investment potential of the enterprise is constructed.

Вступ. Необхідність здійснення структурної перебудови вітчизняної економічної системи, що виявляється у зміні пропорцій між елементами, формуванні нових і руйнуванні старих виробничих зв'язків, переоцінці традиційних орієнтирів розвитку, є передумовою визначення потенційно можливих та перспективних напрямів подальшого розвитку та удосконалення національної економіки. Питання акумулювання наявних ресурсів, можливостей їх залучення як з внутрішніх, так і з зовнішніх джерел, а також раціональне використання таких ресурсів є надзвичайно актуальним у реаліях сьогодення. Ключову роль у процесі реалізації усіх вищезгаданих завдань відіграють інвестиційні процеси, а визначення інвестиційного потенціалу як на мікро-, так і на макро- рівнях є однією з основних задач в загальній інвестиційній теорії.

Вивченням проблематики потенціалу підприємств в економічному середовищі як загальної категорії, а також інвестиційного потенціалу як одного з складових його елементів займаються провідні вітчизняні та зарубіжні науковці.

Так, значного розвитку дістала теоретична база понятійного апарату категорії “потенціал підприємства” в роботах таких вітчизняних авторів, як Л.І. Абалкіна, О. Арєф'єва, А.І. Архангельський, І.З. Должанський, І.П. Дежкіна, Т.О. Загорна, О.С. Федонін та інших. Серед зарубіжних вчених, що досліджують дане питання потрібно виділити роботи І. Ансоффа, П. Друккера, Р. Гранта, Д. Пенга (D. Peng), Д. Тееса (D. Teece), Д. Колліса (D. Collis) та ін.

Питання визначення інвестиційного потенціалу підприємства також є надзвичайно актуальним і його вивченням займаються такі вітчизняні вчені, як К.П. Покатаєва, М.М. Туріянська, С. Лосєва, В. Геєць, Л.О. Ворсовський,

І.З. Должанський, Т. О. Загорна, О. О. Удалих та ін.

Попри те, що дослідження інвестиційного потенціалу підприємства активно провадиться протягом останніх років, досі не існує єдиного визначення категорії “інвестиційний потенціал підприємства”, його значення у загальній структурі потенціалу підприємства та ролі у побудові стратегії подальшої діяльності суб’єктів господарювання.

Постановка задачі. Одним з основних елементів успішного ведення господарської діяльності підприємств є впровадження інвестиційної діяльності, яка дає можливість залучати необхідні для подальшого розвитку та модернізації ресурси, а також реалізувати стратегічні напрями власної діяльності. Відповідно, основною задачею даної роботи є визначення сутності інвестиційного потенціалу підприємства, ролі даного потенціалу у загальній структурі економічного потенціалу, а також місця інвестиційного потенціалу у механізмі здійснення інвестиційної діяльності підприємств, що є актуальним та значущим у процесі впровадження підприємницької діяльності.

Методологія. Під час написання даної роботи використано методи аналізу та узагальнення, за допомогою якого визначено сутність дефініції “інвестиційний потенціал підприємства”. Використано метод систематизації, використовуючи який, було запропоновано механізм здійснення інвестиційної діяльності з урахуванням інвестиційного потенціалу підприємства.

Результати дослідження. Необхідність оновлення та відтворення основного капіталу підприємства на всіх стадіях його діяльності визначається прагненням постійного підвищення існуючих економічних показників та розвитку господарської системи як такої. Розробка стратегії подальшого розвитку неможлива без визначення ресурсної складової потенціалу, що формується за рахунок як економічних, так і соціальних категорій.

Сутність категорії "потенціал підприємства" можна визначити, як сукупність ресурсів підприємства та можливостей їх перетворення для досягнення його мети та цілей [1]. Сутність інвестиційного потенціалу підприємства є досить суперечливим питанням, дослідження різних аспектів якого проводиться багатьма науковцями. Так, В.В. Бочаров стверджує, що інвестиційний потенціал виступає як сукупний інвестиційний попит, який характеризується тим, що власники інвестиційних ресурсів мають накопичений капітал, але не перетворюють його по тим або іншим причинам у реальну пропозицію капіталу; це джерело для майбутнього інвестування [2].

Натомість, М.М. Туріянська відзначає, що інвестиційний потенціал підприємства – це сукупність накопичених у результаті господарської діяльності власних ресурсів, які можуть бути використані для інвестицій без порушення поточної роботи [3]. І.З. Должанський та Т.О. Загорна припускають, що саме сукупність інвестиційних можливостей підприємства,

використання яких спрямоване на досягнення цілей його інвестиційної стратегії [4], і є інвестиційним потенціалом.

За визначенням О.Л. Воровського, інвестиційний потенціал підприємства — сукупність організованих у певних соціально-економічних формах ресурсів, які знаходяться у взаємозв'язку, що можуть за певних діючих внутрішніх та зовнішніх чинників інвестиційного середовища бути спрямовані на досягнення стратегічних цілей інвестиційної діяльності підприємства [5].

Різноманітність визначення сутності категорії “інвестиційний потенціал підприємства” пояснюється тим, що різні дослідники визначали дану категорію, відповідно до окремих аспектів вивчення її реалізації та формування. Проаналізувавши вищенаведені визначення дефініцій “інвестиційний потенціал підприємства”, можна виділити два підходи до його розуміння. Перший базується на розумінні даного виду потенціалу як ресурсної сукупності, а другий – на можливості використання ресурсів.

Отже, інвестиційний потенціал підприємства можна представити як сукупність усіх можливих ресурсів, як власних так і залучених, які можуть бути використані для проведення та реалізації інвестиційної діяльності підприємства та можливостей їх ефективного використання.

Дослідження структури потенціалу підприємства свідчить про те, що досі не існує єдиного загальноприйнятого визначення та класифікації елементів економічного потенціалу. Так, існують декілька підходів до визначення місця інвестиційного потенціалу у складі економічного.

Наприклад, М. Туріянська виділяє в структурі економічного потенціалу інвестиційний, який розподіляє на інвестиційний фінансовий та інвестиційний не фінансовий [3, 5]. Поділяють таку думку щодо місця інвестиційного потенціалу як основної складової в структурі О.Л. Ворсовський, І. З. Должанський, Т. О. Загорна, О. О. Удалих, І. М. Гирасименко, В. М. Ращупкіна [6, 7, 8].

О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк пропонують інший підхід до структуризації економічного потенціалу підприємства і виділяють інвестиційний потенціал як головну складову фінансового потенціалу, розуміючи під ним можливості для здійснення простого і розширеного відтворення [4]. Тобто, на їх думку інвестиційний потенціал підприємства є складовою другого рівня (тобто під складовою економічного потенціалу).

На основі вищенаведених дефініцій, ми вважаємо, що інвестиційний та фінансовий потенціали підприємства є взаємопов'язаними категоріями, адже вони мають єдину ресурсну основу, яка і забезпечує формування та розвиток господарської системи. Дану взаємозалежність зображено на рис. 1.

Визначення та реалізація інвестиційного потенціалу підприємства, здебільшого проводиться за рахунок методологічних підходів, що застосовуються і до економічного потенціалу. Загалом, формування потенціалу підприємства є процесом ідентифікації та створення спектра

підприємницьких можливостей, його структуризації та побудови певних організаційних форм задля стабільного розвитку та ефективного відтворення.

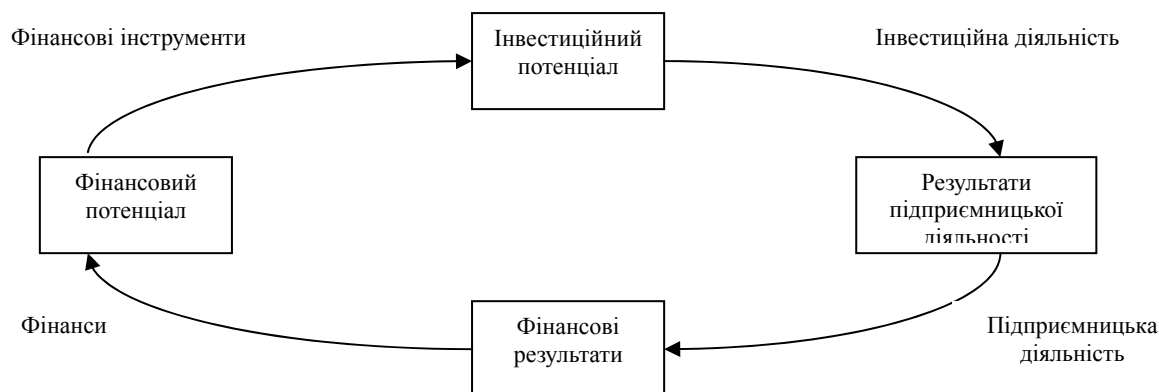

Рис. 1. Взаємозв'язок інвестиційного та фінансового потенціалу підприємства

Сутність інвестиційного потенціалу підприємства також можна розглядати через принципи його формування та реалізації, а саме: неможливість механічного формування інвестиційного потенціалу, відповідно до динамічної природи підприємницької діяльності; системний характер інвестиційного потенціалу, що реалізується через взаємодію сукупності чинників, що формують дану категорію; відповідність інвестиційного потенціалу загальному характеру господарюючого суб'єкту, тобто неможливість відокремного формування інвестиційного потенціалу та характеру продукції, що випускається даним підприємством; спроможність до оперативного реагування зміни внутрішніх та зовнішніх факторів впливу на показник інвестиційного потенціалу.

Інвестиційний потенціал підприємства як економічна категорія являє собою сукупність окремих елементів, результат взаємодії яких і визначає його сутність. Процес формування інвестиційного потенціалу підприємства відбувається під впливом як екзогенних, так і ендогенних чинників, що є свідченням його взаємозв'язку з усіма елементами економічної системи. Екзогенними чинниками можуть виступати усі складові елементи економічного потенціалу досліджуваного об'єкту. До ендогенних чинників потрібно віднести можливі для використання наявні власні, а також наявні запозичені інвестиційні ресурси.

Механізм реалізації інвестиційної діяльності підприємств є складним, багатоступеневим процесом, одним з етапів якого являється безпосередня оцінка інвестиційного потенціалу (рис. 2).

Висновки. Отже, інвестиційний потенціал як складова загального економічного потенціалу підприємства є важливим елементом комплексної системи, який має ретельно аналізуватися під час провадження інвестиційної діяльності. Саме визначення інвестиційного потенціалу дає можливість побудувати ефективну та дієву інвестиційну стратегію, що є необхідною умовою для розвитку усього виробничо-господарського комплексу як підприємства, так і національної економіки. Так, за

результатами наукового дослідження інвестиційний потенціал підприємства було визначено, як сукупність усіх можливих ресурсів, як власних так і залучених, які можуть бути використані для проведення та реалізації інвестиційної діяльності підприємства та можливостей їх ефективного використання. Потрібно також зазначити, що, на нашу думку, розробка та реалізація інвестиційного потенціалу знаходиться в нерозривному зв'язку з фінансовим потенціалом підприємства, адже вони реалізуються за допомогою одних і тих же інструментів.

Загалом, інвестиційний потенціал відіграє значну роль у механізмі здійснення інвестиційної діяльності підприємств і подальша розробка теоретико-практичних засад понятійного апарату даної категорії є важливою та перспективною.

Рис. 2. Механізм здійснення інвестиційної діяльності з урахуванням інвестиційного потенціалу підприємства

Список літератури: 1. *Круш П.В.* Методологічні підходи до розкриття сутності категорії «потенціал підприємства» [Текст] / П.В. Круш, М.О. Зеленська // Теорії мікро-макроекономіки: збірник наукових праць. – Київ, 2009. – №2 – с.12-18; 2. *Бочаров В.В.* Финансово-кредитные методы регулирования рынка инвестиций. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 144с.; 3. *Туріяньська М. М.* Інвестиційні джерела: Монографія. - Донецьк: ТОВ "Юго-Восток, Лтд", 2004.-317 с.: рис., табл. – Бібліогр.: 245 назв. – ISBN 966-374-006-X; 4. *Федонін О.С.* Потенціал підприємства: формування та оцінка: навчальний посібник [Текст] / О.С. Федонін, І.М. Репіна, О.І. Олексюк. – Київ: КНЕУ, 2004. – 316с. – с.14 ISBN 966-574-519-0; 5. *Свірський В.* Фінансовий потенціал: теоретико-концептуальні засади [Текст] / В. Свірський // Світ фінансів. – 2007. – №4(13). – с. 43-51; 6. *Ворсовський О. Л.* Теоретико-методичні основи інвестиційного потенціалу підприємств [Текст] / О.Л. Ворсовський // Інвестиції: практика та досвід. – 2007. – №15. – с. 8-11; 7. *Управління потенціалом підприємства: Навч. посібник / [Должанський І.З., Загорна Т.О., Удалих О.О., Герасименко І.М., Ращупкіна В.М.].* – К.: Центр навчальної літератури, 2006 – 362 с.; 8. *Бланк И.А.* Инвестиционный менеджмент: Учеб. курс / И.А. Бланк. – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Эльга: Ника-Центр, 2004. – 550 с.: рис. – Библиогр.: с. 546-550. – ISBN 966-521-263-X

Надійшла до редколегії 16.11.10